

Kunnskapsdepartementet - KD
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 19/00724-2
Arkivkode: F07
Saksbehandler: Audun Kvale,
Deres referanse: 19/952
Dato: 28.03.2019

Høring - Forslag til lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv - Tolkeloven

KS viser til høringsbrev med vedlegg datert 01.03.19. Kommuner og fylkeskommuner er blant de største brukerne av tolketjenester innenfor en rekke tjenestekområder. Mange kommuner er også arbeidsgivere for tolker ansatt i kommunene.

KS mener at:

1. Riktig bruk av tolk i offentlig sektor er avgjørende både for å kunne yte forsvarlige tjenester, og for den enkelte innbyggers rettsikkerhet. KS anerkjenner behovet for et eget lovverk som tydeliggjør offentlige organers ansvar på området.
2. Et nasjonalt løft for å bedre tilgangen til kvalifiserte tolker er nødvendig for å kunne innfri kravene som følger av tolkeloven. Kapasitetsøkning i tilbudene om utdanning og kvalifisering av tolker bør være et hovedgrep i et slikt løft. Dersom loven innføres uten at tilgangen til kvalifiserte tolker bedres, frykter KS at dette kan medføre lovbrudd.
3. Departementet ber om innspill på hvorvidt innføring av kravet om kvalifisert tolk bør tilpasses sektorvis. KS mener at kravet om kvalifisert tolk bør tre i kraft på ulike tidspunkt for ulike sektorer, og parallelt med at tilgangen på kvalifiserte tolker bedres. Siden kommunesektoren antas å ha et relativt stort underforbruk av tolk, bør plikt til å bruke kvalifisert tolk tre i kraft for kommunesektoren først når tiltak for å bedre tilgangen til tolker er igangsatt.

KS forutsetter at merkostnadene for kommunesektoren ved innføring av tolkeloven fullfinansieres av staten. I den resterende delen av høringssvaret vil vi utdype hovedkonklusjonene ovenfor.

Om behovet for flere kvalifiserte tolker

God og riktig bruk av tolk i møte mellom det offentlige og innbyggerne er svært viktig både for å sikre forsvarlige tjenester og for å ivareta den enkeltes rettsikkerhet. KS støtter vurderingen fra tolkeutvalget i 2014 om at regelverket knyttet til offentlige organers ansvar for bruk av tolk er fragmentert og utydelig, og at dette trolig har bidratt både til et underforbruk og til feil bruk av tolk. KS er enig med både utvalget og departementet i at dette har vært og er et rettssikkerhetsproblem.

KS anerkjenner derfor at innføring av et eget lovverk på området kan være et nødvendig virkemiddel som kan bidra til å tydeliggjøre offentlige organers ansvar for å bruke tolk.

I statlig styring av kommunesektoren er det et etablert prinsipp at nye krav og oppgaver til kommunene skal følges opp med nødvendige ressurser for å kunne innfri kravene. I følge beregningene som legges til grunn for lovforslaget er det behov for å kvalifisere mellom 1500 og 1700 nye tolker for å kunne oppfylle kravene etter ny lov. Dette tilsier at det kan bli krevende for kommuner og andre offentlige instanser å innfri de nye kravene fullt ut, med mindre tilgangen på kvalifiserte tolker bedres.

KS støtter departementet i at innføring av en slik lov bør inngå som ledd i en større kvalitetsreform knyttet til tolking i offentlig sektor. Hvilket konkret innhold som i høringsnotatet legges i begrepet kvalitetsreform, framstår imidlertid noe uklart. KS mener at hovedinnholdet i en slik reform bør være å bedre tilgangen på kvalifiserte tolker, gjennom ulike tiltak rettet mot opplæring og kvalifisering av både nye og eksisterende tolker. At tilbud om tolkeutdanning kun er lokalisert i Oslo kan være medvirkende til at det rapporteres om mangel på kvalifiserte tolker mange steder i landet. KS mener derfor at det som del av en slik kapasitetsøkning bør vurderes å etablere tilsvarende utdanningstilbud også i andre landsdeler. I tillegg bør ulike tiltak for å oppnå en bedre utnyttelse av ledig kapasitet hos allerede kvalifiserte tolker vurderes. KS mener slike tiltak bør igangsettes før en egen tolkelov eventuelt trer i kraft.

Som antydnet i høringsnotatet kan et mulig grep for å motvirke mangelen på tolker, være en differensiert ikrafttredelse av kravet om kvalifisert tolk for ulike sektorer. I en slik modell legger KS til grunn at de sektorene med antatt høyest underforbruk av tolk vil gis noe mer tid til å rustes for å imøtekomme lovens krav, enn de delene av offentlig sektor som i stor grad innfrir kravene allerede før loven foreligger. Dette bør i så fall innebære utsatt ikrafttredelse for kommunesektoren, hvor det antas at underforbruket er på et høyere nivå enn eksempelvis i justissektoren. KS forutsetter videre at det i en eventuell overgangsperiode i tiden fra lovvedtak og fram til ikrafttredelse, iverksettes målrettede tiltak for å bedre tilgangen til kvalifiserte tolker, som skissert ovenfor.

Øvrige bemerkninger

KS er tilfreds med at det i forslaget legges opp til god fleksibilitet og rom for profesjonelt skjønn i vurderingen av hvilke konkrete tilfeller som utløser plikt til bruk av kvalifisert tolk, jf lovens foreslåtte § 6.

Det er stor variasjon blant kommunene med hensyn til avstander, befolkning og økonomi, som kan medføre at de økonomiske og praktiske konsekvensene av loven kan slå ut ulikt for ulike kommuner. KS er enig i vurderingen av at det ligger et betydelig ubrukt potensiale i økt bruk av fjerntolking. I framtiden bør dette være det foretrukne alternativet ved bestilling av tolk i flertallet av oppdragene, også i kommunal sektor.

KS vil likevel påpeke at det også i framtiden vil være helt nødvendig med tilstedeværende tolk i mange tilfeller, med de utfordringene dette medfører særlig for distriktskommuner. Kommunal tjenesteyting har vanligvis en praktisk karakter, som innebærer at kontakt mellom brukere og ansatte ofte foregår i en kontekst som er mindre egnet for fjerntolking. Dette tilsier at kommunesektoren kan ha et noe større behov for tilstedeværende tolk sammenlignet med andre deler av offentlig sektor.

Samlet vil innføring av tolkeloven medføre merkostnader for kommunesektoren, som KS forutsetter fullfinansieres av staten.

Med hilsen

Lasse Hansen
Administrerende direktør

Helge Eide
Områdedirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift